Uluslararası Çevre ve Çocuk Sağlığı Sempozyumu

18-20 Ekim 2002 - İstanbul

Çevre ve Çocuk Sağlığı İle İlgili Satır Başları

•Gelecek on yıllarda, Dünya Su Çevrimi taleplerin üstesinden gelemeye bilir ve şayet güncel trendler sürerse 2025 yılında her üç kişiden ikisi su azlığı baskısı altında yaşayacaktır.

•Bir çok büyük kent, hava kirliliğinde kriz sınırındadır ve bir milyarın üzerinde kentli sağlıksız hava solumaktadır.

•İklim Değişikliği, hava kalıplarını değiştiriyor ve yaşam destekleyici sistemleri parçalıyor.

•Ormanlar ve deniz balıkçılık alanları aşırı sömürüldü, sayısız bitki ve hayvan türü sonsuza kadar yok oldu.

•Zararlı atıklar ve kimyasalların sürdürülemez yönetimi, insan sağlığı üzerinde ağır bir bedeli zorla elde etti.

•İşlenebilir toprak azalması, tarımsal üretimdeki artışı anlamsız hale getirdi.

•Hâlâ en az yarısı çocuk olan 1,200,000,000 insan, günde 1 $'ın altında bir gelirle hayatta kalma savaşı veriyor.

•Dünyada 5 yaş altı ölüm nedenleri

*Doğum sırasında yada hemen sonrasında gelişen durumlar
*Solunum sistemi enfeksiyonları
*İshal ve sonuçları
*Aşı ile önlenebilir hastalıklar
*Sıtma
*Diğer
*Kötü Beslenme

Pachamama'da UNEP, Peace Child International, UNICEF ve UNESCO'nun katılımıyla 1999'da yapılan "Bizim Dünyamız, Bizim Geleceğimiz" adlı toplantıda gençlere sorularak oluşturulan çevresel acil gelişmeler

10 Pozitif Gelişme

Geridönüşümün Artması
Daha fazla Yeniden Ormanlaştırma
Önemli Hayvanların Korunması
Daha Fazla Güneş Enerjisi Kullanımı
İdareli Su Kullanımı
Çevresel Duyarlılığın Yükselmesi
Kirliliğe Karşı Daha Fazla Ölçümler
Sivil Toplum Kuruluşlarının Artan Gücü
Doğal Yiyecek Üretimlerinin Artışı
Yağmur Ormanlarının Daha Fazla Korunması

10 Negatif Gelişme

Kirliliğin Artması
Ormansızlaştırmanın Artması
Hayvanların Avlanmasının Yoğunlaşması
Hava Kirliliğinin Artması
Ozon Deliğinin Genişlemesi
Daha Kötü Su Kirliliği
Su Kıtlığı
Daha Fazla Toksik Atık
Aşırı Kirlilik
Çöplerin Artışı

Kimyasal Kirleticilerden Örnekler

Besin ve Suda Bulunan Kimyasallar	Ev ve İşyerlerinde Bulunan Kimyasallar	Dışortamda Bulunan Kimyasallar
Kurşun	Fosil Yakıtların Yakılması Sonucu Karbonmonoksit	Dış Boyalar ve Otomobil Egzozlarından Kurşun
Kasıtlı yada Kazara Besin Tahribi	Boyalardan Kurşun	Endüstri, Enerji Santralleri ve Otosanayi kaynaklı Sülfürdioksit, Oksitler ve Nitrojen
İçme Sularında Nitratlar	Tütün Dumanı	Ozon ve Fotokimyasal sis
Aflatoksin yada Diğer Doğal Besin Toksinleri	Asbestoz	Yaktıların Yakılmasından Karbonmonoksit
Su Dağıtım Sisteminde Birçoğu Tarım Kimyasalı Eser Pestisidler	Odun, Kömür ve Diğer Biyolojik Kitle Kaynaklı Yakıtların Yakılmasının Dumanı	Kadmiyum, Civa Bileşikleri ve Diğer Ağır Metaller
Yüksek Mineral İçerikli İçme Suları	Evde İnsektisid ve Herbisid Kullanımı	Dioksin, PCBs ve Pestisidler
Alüminyum	Civa	Tanımsal Kimyasallar
Zemin Suyunda Arsenik	Radon	
Zemin Suyunda Florid	İzolasyon Maddelerinden Formaldehid	
Bakır		
Balıkta Civa		
Yiyeceklerde PCBs / Dioxin		

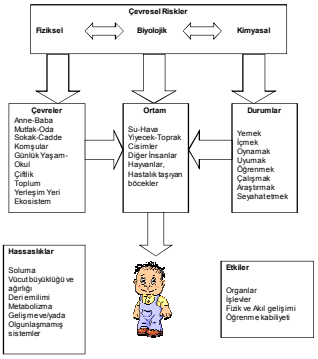

BASIN BİLDİRİSİ

Çevre İçin Hekimler Derneği olarak, kuruluşumuzun beşinci yılında ikinci uluslararası etkinliğimizi düzenlemiş bulunmaktayız. Bu etkinliğimizde bizlere katkıda bulunan, Uluslararası Çevre İçin Hekimler Birliği'ne, Türk Tabipleri Birliği'ne, Türk Pediatri Kurumu'na ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'na teşekkürlerimizi sunarız.

Derneğimizin amaçları, ekolojik duyarlığa sahip hekimleri bir araya getirerek, çevre sorunlarının ve ekolojik dengedeki bozulmanın insan ve ekosistem sağlığı üzerinde yarattığı etkileri incelemek, çevre ve ekosistem sağlığı ile ilgili bilimsel çalışmalar yapmak, yapılan bilimsel çalışmaları desteklemek, dokümantasyon ve arşivleme çalışmaları yapmak, edinilen ve toplanan bilgileri kamuoyunun kullanımına sunmak, çevre ve ekosistem sağlığının korunması amacıyla alınması gereken önlemleri belirleyerek toplumu aydınlatmak, bilimsel ve tıbbi danışmanlık yapmak ve eğitim çalışmalarında bulunmaktır. Bugün sayılan tüm bu amaçları içeren bir etkinlikle kamuoyunun huzurundayız.

Çevrenin, çocuk sağlığı üzerine etkileri hem tıp alanında, hem de mühendislik, hukuk ve eğitim alanlarında son yıllarda giderek artan bir ilgiyle gündeme gelmektedir. Uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları çalışmalar yürütmekte, hükümetler tarafından çevre ve sağlıkla ilgili oluşturulan uluslararası birliktelikler çocukların çevre sağlığını öncelikli konu olarak ele alma eğilimini benimsemeye başlamaktadırlar.

Bu durumun en öne çıkan nedenleri olarak; iklim değişikliği gibi global çevre sorunlarının yarattığı kamuoyu duyarlılığının yanı sıra, **çocukların, gelişme döneminde oldukları için erişkinlere göre çevresel etkenlere daha duyarlı olmaları, etrafındaki risklere karşı habersiz ve korunmasız olmaları, ortaya çıkan bir çok hastalığın,** (yasal düzenlemeler, uygun mühendislik yöntemleri, eğitim çalışmaları hayata geçirilerek) **önlenebilir yada azaltılabilir nitelikte olması ve toplumsal geleceği tehdit etmesi sayılabilir.**

Gerçekten, **çocuklar büyümek ve gelişmek için yetişkinlere göre daha yüksek oranda hava, su ve yiyecek tüketirler. Yetişkinlerde daha uzun sürede ortaya çıkabilecek bir çok hastalık, çocuklarda çok daha kısa bir sürede etkili olur.** Üstelik **çocuklar hangi havayı soluyacakları, hangi suyu içecekleri, hangi yiyecekleri tüketecekleri, hangi giysileri giyecekleri, nelerden nasıl sakınacakları konusunda hemen tamamen ana babalarının tercihlerine uymak zorunda kalmaktadır.** Belki üzücü bir benzetme ama, **biz kirletilmiş bir çevre içinde yaşamak zorunda olan çocukları bir kömür madeninde kafes içinde tutulan kanaryaya benzetiyoruz.** Çocuklar da aynen madendeki gaz sızıntısı henüz işçileri etkilemeden ölen ve istemeden insanları uyarma işlevi gören kanaryalar gibi, henüz yetişkinlerin sağlığını etkilemeyen düzeylerdeki çevresel kirlilikle bile sağlıklarını kaybetme riskiyle karşı karşıyadırlar, ve tıpkı madendeki kanarya gibi bu durumun bilincine varma ve önlem alma şansları yoktur. Üstelik sağlıksız büyüyen bir çocuk, geleceğin sağlıksız toplumunu oluşturur.

Belki sıcak ama sigara dumanına boğulmuş bir odada, el değmeden hazırlanmış ama kimyasal ve biyolojik açıdan temiz mi, kirli mi olduğu belli olmayan **suları** içerek, hızlı ama hijyen kuralları ve besleyici değeri gözetilmeden hazırlanmış **yemekleri** yiyerek, üzerinde güzel duran ama uygunsuz malzeme ve boya ile hazırlanmış **giysileri** giyerek, sırf arkadaşında da olduğu için **cep telefonu** taşımasına ve kullanmasına izin verilerek, kendisini çok seven ama risklere karşı gözetmeyen yada gözetemeyen **anne ve baba**sıyla yaşamaya mahkumdur çocuklarımız.

Peki ya devlet? Eğer bir ekonomik krizden geçiyorsanız, devlet olarak siz de çocukların daha fazla hastalanmasını önemsemeyebilirsiniz. Daha fazla ürün için daha fazla **tarım ilacına**, daha ucuz diye Avrupa'dan **veto yemiş ete**, daha fazla enerji için **termik santrallara**, daha fazla altın için daha fazla **siyanüre**, artık eskisi gibi hava kirliliği yok diye **niteliksiz kömüre**, içilebilir şebeke suyu sağlayamadığınız için pet şişelerde **"kaynak" sularına**, tüketim toplumunu desteklemek uğruna her türlü katkı maddesiyle zehirlenmiş **hazır gıdalara**, ucuz işgücü olduğu için **çocuk işçilere** ve aklınıza gelebilecek her türlü çevresel tehditlere göz yumarsınız.

Eğer bir de toplumsal örgütlülüğünüz ve siyasi iradeniz atomize olmuşsa, her biri binde bir olan ama bir araya geldiğinde milyonları etkileyen çevresel tehditlere karşı, yasal düzenlemeleri gerçekleştirmeniz, uygun mühendislik yöntemlerini yaygınlaştırmanız, toplumsal tercihleri doğru yönlendirecek eğitimi örgütleyebilmeniz daha büyük çabaları gerektirecektir.

Bütün bunlar yalnızca ülkemizin başında olan sorunlar değildir. Bugün bir çok gelişmiş ülkede dahi çevre konusunda duyarlı yüzlerce kişiyi sokağa dökecek büyüklükte çevresel tehditler varlığını sürdürmektedir. Yeni araştırmaların sonucunda gerekliliği ortaya konan düzenlemelerin hayata geçirilmesi de, ancak bin bir zorlukla gerçekleştirilebilmektedir. Buna rağmen çevresel tehditlere karşı yürütülen haklı mücadele, giderek yaygınlık ve güç kazanmaktadır.

Sempozyumda yer alan konular gözden geçirilecek olursa, kalıcı organik kirleticiler, kurşun ve diğer ağır metaller, partiküler tipte hava kirliliği, tarım ilaçları gibi sessiz ve derinden ilerleyerek çocuk ve yetişkin sağlığını tehdit eden çevresel etkenlere vurgu yapıldığı görülecektir. Bu kirleticiler, toplum içindeki sıklığı ve yaygınlığı ile daha geniş bir kamuoyu kesimini etkilemektedirler. Bununla birlikte **bu etkenler, hekimler tarafından hastalık etkenleri arasında en son akla gelen etkenlerdir.**

Bu sempozyum da açıkça ortaya koyuyor ki; **Çevresel tehditler sağlığımızda giderek daha çok etkili olacak ve çocuklarımız bizden daha çabuk etkilenecekler.**

Toplum olarak ilk yapmamız gereken, bu gerçeğin farkına varmaktır.

İkinci olarak, gündelik yada sosyal yaşantımızda hangi çevresel tehditlerle karşı karşıya olduğumuzu araştırmalıyız.

Üçüncü olarak bu tehditlerin bizi ve çocuklarımızı etkileme düzeylerini ortaya koymalıyız.

Daha sonra bu tehditlerin etkilerini izleyecek, azaltacak yada ortadan kaldıracak yöntemleri, kuralları, uygulamaları belirlemeli ve hayata geçirmeliyiz.

Son olarak, insan sağlığı için zararsız olduğundan emin olmadığımız her şeye şüpheyle bakmalı ve özellikle çocuklarımızı bunlardan uzak tutmalıyız.

Biz Çevre İçin Hekimler Derneği olarak, kuruluş amaçlarımız doğrultusunda, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yaparak, Çevre ve Çocuk Sağlığı konusunda araştırma, yayın, toplantı ve eğitim çalışmalarını sürdürecek, yukarıda sıralanan hedeflere ulaşmaya çalışacağız. Duyarlı olan her kişi yada kuruluşu bu yolda birlikte yürümeye davet ediyoruz.

Son olarak "biz ne yapabiliriz?" diyenlere uluslararası bir kampanyada 44 milyonu aşkın kişi tarafından imzalanan on ilkeyi hatırlatalım:

"Çocuklar İçin Evet De" Kampanyasında On İlke

☑ Çocukları kendi haline bırakmayın
☑ Çocukları ilk sıraya koyun
☑ Her çocuk bakım ister
☑ HIV / AIDS ile savaşın
☑ Çocukların sömürüsünü ve incitilmesini önleyin
☑ Çocukları sesine kulak verin
☑ Her çocuğu eğitin
☑ Çocukları savaştan koruyun
☑ Çocuklar için yeryüzünü koruyun
☑ Çocuklara yatırım yaparak yoksullukla savaşın

Çevre İçin Hekimler Derneği

www.cevrehekim.org.tr

Adres: Türkocağı Cad. İstanbul Tabip Odası Binası No 17 Kat 1/6 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0 212 520 88 07 Faks: 0 212 520 88 15
e-posta: cevhek@superonline.com

Çocuklar Üzerinde Çevresel Tehditler

1-Güvenli Su ve Sanitasyon Koşullarından Yoksunluk

•Su yaşamdır. Güvenli içilebilir suya ulaşmak, tüm insanlar için temel bir haktır. Biyolojik bulaşıcılar ve kimyasal kirleticiler, su kalitesine gölge düşürmektedir.

•Çoğu zaman suyun ulaşılabilirliği, kalitesinden önemlidir.

•21. yüzyılın başında dünyadaki insanların % 18 i güvenli içilebilir sudan yoksundur. Yaklaşık % 40 ı uygun sanitasyon koşullarından yoksundur.

•2000 yılında şehir atık sularının yalnızca Asya'da % 35 i, Latin Amerika'da % 14 ü temizlenebilmektedir.

•İshale bağlı hastalıklardan her yıl yaklaşık 2 milyon çocuk ölmektedir. Son 10 yıl içerisinde 2. Dünya Savaşından beri savaşlarda ölen tüm insan kayıplarından daha fazla çocuk ölmüştür.

•1998 yılında 15 yaşın altındaki 1 milyondan fazla çocuk sıtma nedeniyle ölmüştür. Sıtma, 0-14 yaş grubunun ikinci ölüm nedenidir. Her 10 sıtma vakasından 9 u Sahra-altı Afrika ülkelerindedir.

•1 Gram İnsan Dışkısı; 10,000,000 virüs, 1,000,000 bakteri, 1,000 parazit kisti, 100 parazit yumurtası içermektedir.

2-Kimyasal Kirlilik ve Radyasyon

•Ticari amaçlarla üretilmiş 50 – 100 bin arasında sentetik kimyasal madde, son yüzyıl içinde kullanıma girmiştir.

•Toksik Ajanlardan anneleri korumak çok önemlidir.

•Pestisidler: Dünyadaki tüm pestisidlerin dörtte üçü gelişmiş ülkelerde kullanılmaktadır.

•Kurşun: İnsan aktiviteleri sonucunda kurşun, hava, su, besinler ve toprakta doğada bulunduğundan 300 kat daha fazla düzeye yükselmiştir.

•Kurşun şunlarda bulunur;

*Havada; yakıt eklentisi olması sonucu

*Toz olarak; toprak ve hava kirleticiler, tarım uygulamaları yada iş çevresinde

*Suda; kurşun boruları ve musluklar yoluyla, büyük su kaynaklarına havadan yayılarak,

*Yiyeceklerde; özellikle kirli alanların yanında yetişmiş yeşil yapraklı sebzeler

*İçeceklerde; kurşun içerebilen

*Boyalarda; evlerde birincil kurşun kaynağıdır.

*Seramik mallar

*Tedavi edici olarak; özellikle gelişmekte olan ülkelerde

*Kurşun Madenciliği, Katı atık yakılması ve pil yenileme fabrikası

•Nitratlar

•Arsenik ve florid

•Radyasyon

3-Hava kirliliği

•Bina içi Hava Kirliliği Sonucu Astımın Başlıca Dört Artış Nedeni
*Ev içinde kullanılan kimyasalların artışı
*Sentetik inşaat ve döşeme materyallerinin kullanımı
*Artan izolasyon, azalan havalandırma
*Tütün Kullanımı

4-Doğal Kaynakların Tahribi

•Güncel olarak bakıldığında dünyada yeterince yiyecek ve içecek var, ama 149 milyon çocuk hala kötü besleniyor. Mevcut nüfus artışı, 50 yıl içinde besin üretimini üç katına çıkarmayı zorunlu kılıyor.

•Yaklaşık Dünya nüfusunun % 30 u değişik formlarda kötü besleniyor. 2/3 ü Asya'da 149 milyon çocuk kötü besleniyor.

Kurşun ve Kurşun Zehirlenmesi Hakkında Ne Biliyoruz?

Çocuklarda Düşük Seviyelerde Kurşun Zehirlenmesinin Neden Olduğu Durumlar	Çocuklarda Yüksek Seviyelerde Kurşun Zehirlenmesinin Neden Olduğu Durumlar	Çocuklarda Kurşun Zehirlenmesinin neden olabileceği Durumlar
IQ ve Anlık Dikkatte azalma	Karısızlık	Uzun Dönemde Potansiyel Olarak Huzursuzluk
Okuma ve Öğrenme Bozuklukları	Beyin, Karaciğer, Böbrek, Sinir Hasarı	Yoğun ve Tekrarlayan Maruziyette Vücutta Birikim
Hiperaktivite & Davranışsal Bozukluklar	Koma	
Büyümenin Yavaşlaması	Kasılmalar	
Görmede ve Hareketde Azalma	Ölüm	
İşitme Kaybı		

Hastalıkların küresel yükünde 15 yaş altı çocuklarda çevresel etkilerin ilişkisi

Hastalık	Hastalığın Küresel Yükünde Çevresel Etkenlerin Yüzdesi	Hastalığın Yükünde Çocukların Yüzdesi	Tüm Küresel Yükte Hastalığın Yüzdesi	
			Tüm Yaş Grupları	0-14 Yaş
İshal Hastalıkları	90	94	6,5	6,1
Sıtma	90	85	2,1	1,8
Akut Solunum Yolları Enfeksiyonları	60	90	5	4,6
Kronik Solunum Yolları Enfeksiyonları	50	26	2,2	0,56
Kasıtlı Olamayan Kazalar	30	49	3,3	1,6
Kanserler	25	9	1,3	0,11
Aşı ile Önlenebilen Hastalıklar	10	97	0,5	0,5
Verem	10	14	0,3	0,04
Akıl Hastalıkları	10	8	1,1	0,08
Kalp-Damar Hastalıkları	10	12	1	0,12
Tüm Hastalıklar	33	67	23	15,5